

Inspectierapport

Instandhouding rijksmonumenten
Gemeente Edam-Volendam

Erfgoedinspectie / Monumenten

Februari 2008

Inhoud

1	Inleiding	5
2	Kenschets gemeente Edam-Volendam	9
2.1	Kengetallen	9
2.2	Actoren	11
3	Bevindingen en aanbevelingen	13
3.1	Domein resultaten	13
3.2	Domein effectiviteit	15
3.3	Domein waarborg	21
4	Samenvatting	25
	Bijlage 1: Geraadpleegde documenten	29
	Bijlage 2: Waarderingskader	31
	DOMEIN: RESULTATEN	36
	DOMEIN: EFFECTIVITEIT	37
	DOMEIN: WAARBORG	39
	Bijlage 3: Afkortingen	41
	Colofon	43

Dit rapport gaat over de inspectie die de Erfgoedinspectie / Monumenten heeft uitgevoerd naar de stand van zaken in de monumentenzorg in de gemeente Edam-Volendam. De inspectiebezoeken vonden plaats op 19 en 20 november 2007.

Gemeentelijke inspectie

De sector Monumenten van de Erfgoedinspectie ziet toe op de naleving van de Monumentenwet 1988, waar het gaat om rijksmonumenten en beschermde stads- en dorpsgezichten. Daartoe verricht zij verschillende soorten inspecties met als doel te rapporteren over de kwaliteit van de monumentenzorg.

Een van de soorten inspecties is de zogenoemde gemeentelijke inspectie. Een dergelijke inspectie bestaat uit een analyse van vooraf te bestuderen documenten en een inspectiebezoek aan de gemeente, waarbij gesprekken met verschillende actoren plaatsvinden en enkele recent gerestaureerde monumenten of bouwprojecten in beschermde gezichten worden bezocht. Een inspectie wordt afgerond met een rapportage aan het gemeentebestuur, die ook zal worden gepubliceerd op de website van de Erfgoedinspectie.

In deze gemeentelijke inspectie ligt de focus op het hoofdstuk 'instandhouding'; daarvoor is de gemeente de belangrijkste geïnspecteerde. De gemeente heeft immers ingevolge de Monumentenwet 1988 de eerstelijns taken en bevoegdheden op het gebied van de instandhouding van rijksmonumenten. Naast het gemeentebestuur en haar medewerkers spelen ook andere betrokkenen een rol. Zo vinden ook gesprekken plaats met de lokale monumentencommissie, met de regioconsulenten van de Rijksdienst voor de Monumentenzorg, en met historische verenigingen. De gemeente wordt dus niet alleen geïnspecteerd als bestuurlijke eenheid, maar vooral als entiteit, als gebied waarbinnen verschillende betrokkenen actief zijn.

Waarderingskader

Ten behoeve van de inspecties op het gebied van instandhouding van monumenten, heeft de Erfgoedinspectie een waarderingskader ontwikkeld. Dit is gebeurd in samenspraak met betrokkenen in het monumentenveld in een daartoe ingestelde klankbordgroep¹.

Dit waarderingskader geeft de contouren aan waarbinnen een inspectie plaatsvindt. In de waarderingskaders heeft de Erfgoedinspectie kwaliteitskenmerken opgenomen die aangeven waaraan een goede monumentenzorg moet voldoen.

¹ Deze klankbordgroep is samengesteld uit deskundigen vanuit de Directie Cultureel Erfgoed van het Ministerie van OCW, de Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten, de Vereniging Nederlandse Gemeenten, de Federatie Grote Monumentengemeenten, het overleg van Provinciale Steunpunten Monumentenzorg en Erfgoed Nederland.

Het waarderingskader bevat drie domeinen waaronder 17 kwaliteitskenmerken zijn samengebracht.

Uitgangspunt bij het waarderingskader is toetsing op de naleving van de Monumentenwet 1988 in de ruimste zin van het woord. De drie domeinen zijn gericht op 'resultaten' (er is een weloverwogen samengesteld bestand aan monumenten die zorgvuldig in stand worden gehouden), 'effectiviteit' (het proces gebeurt zorgvuldig en doelmatig) en 'waarborg' (de zorg voor de monumenten is verzekerd). Het waarderingskader is bijgevoegd als bijlage bij dit rapport.

Opzet van de inspectie

De opzet van de inspectie is als volgt:

1. Als eerste actie vindt een analyse van beleidsdocumenten plaats die vooraf, op verzoek van de Erfgoedinspectie, door de betreffende gemeente zijn toegestuurd;
2. Vervolgens wordt een selectie gemaakt van maximaal zes recente restauratieprojecten in de gemeente, waarvan specifieke vooraf toegestuurde documenten worden bestudeerd;
3. In de gemeente worden gesprekken gevoerd met diverse betrokkenen om een zo compleet mogelijk beeld van de kwaliteit van de monumentenzorg ter plaatse te verkrijgen. Het betreft gesprekken met de portefeuillehouder en de beleidsambtenaar voor monumentenzorg, andere ambtenaren betrokken bij monumentenzorg, de monumentencommissie, de regioconsulent van de Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten, de consulent van de provincie (indien van toepassing) en vertegenwoordigingen van historische groeperingen;
4. De onder stap 2 genoemde restauratieprojecten worden ter plaatse bezocht als een 'reality check' en er wordt gesproken met de betrokken eigenaren en hun architecten en/of aannemers. Hierbij is het nadrukkelijk niet de bedoeling aanbevelingen te doen voor deze afzonderlijke objecten; ze worden gebruikt als check hoe restauratieprojecten verlopen in de gemeente en wat er eventueel kan worden verbeterd in de toekomst;
5. Alle verzamelde gegevens worden verwerkt en gewaardeerd.

Het inspectieonderzoek leidt vervolgens tot dit rapport, dat eerst in conceptvorm naar de gemeente is gestuurd ter bespreking en verifiëring van feitelijke gegevens. Na verwerking van eventueel commentaar stelt de Erfgoedinspectie het definitieve rapport op. Het gemeentebestuur krijgt hiermee een overzicht van de kwaliteit van de monumentenzorg in haar gemeente, gemeten naar het moment. Het rapport kan gebruikt worden om betrokkenen te informeren, beleid bij te stellen en interne verbeteringen uit te zetten. Op deze wijze wil de Erfgoedinspectie de gemeente stimuleren een kwalitatief zo goed mogelijk monumentenbeleid te voeren.

Leeswijzer

Het document is als volgt opgebouwd: hoofdstuk 2 gaat in op het profiel van de gemeente, inclusief een beschrijving van de actoren die in die gemeente werkzaam zijn. In hoofdstuk 3 worden de bevindingen met betrekking tot beleid en uitvoering uitgewerkt per domein. Per onderdeel worden waar mogelijk aanbevelingen ter verbetering gedaan. Deze aanbevelingen zijn gericht aan de gemeente, omdat daar de mogelijkheden en de bevoegdheden liggen om de verbeterpunten uit te voeren en/of te coördineren. Alleen onder de paragraaf *Advisering* zijn de aanbevelingen niet aan de gemeente maar aan het betreffende adviesorgaan gericht.

Tenslotte worden in hoofdstuk 4 de bevindingen en de aanbevelingen samengevat.

Het document wordt afgerond met een drietal bijlagen: een overzicht van geraadpleegde documenten, het Waarderingskader (met toelichting) dat gehanteerd is bij de inspectie, en een lijst met gebruikte afkortingen.

In dit hoofdstuk wordt de situatie in de gemeente Edam-Volendam beschreven voor zover deze van toepassing is op de monumentenzorg. Naast een korte ruimtelijk-historische beschrijving van het grondgebied van de gemeente wordt in kengetallen en in een opsomming van actoren een beeld gevormd van de belangrijkste randvoorwaarden voor de monumentenzorg in Edam-Volendam.

Tot het grondgebied van de Gemeente Edam-Volendam behoren de twee plaatsen met dezelfde naam en een gedeelte van de polder de Purmer. De oude binnenstad van Edam, het gedeelte binnen de vesting, is door het Rijk aangewezen als beschermd stadsgezicht. In de binnenstad staan de meeste rijksmonumenten van deze gemeente zoals woonhuizen, pakhuizen, kerken en stadsboerderijen. Naast het historische centrum van Edam zijn de delen van het Oorgat, de polder Zeevang en de groenstrook tussen de Singelwijk en de provinciale weg van belang voor het specifieke karakter van Edam. Op 31 december 2006 waren er 7.380 inwoners in Edam. Precies op de eerste inspectiedag in deze gemeente, 19 november 2007, vierde de stad Edam haar 650 jarige bestaan.

Volendam is rond 1462 ontstaan als vissersdorp aan de monding van de Ye. Eigen aan Volendam is de ligging achter de dijk, die de ruimtelijke structuur grotendeels heeft bepaald, met haaks op de dijk een fijnmazig stelsel van wegen, stegen, pleintjes en waterlopen. Volendam is na 1950 fors uitgebreid en de stad Edam in inwonertal ver voorbij gestreefd. Op 31 december 2006 had Volendam 21.112 inwoners. In 1975 nam de gemeenteraad het besluit tot de huidige naamswijziging Edam-Volendam en werd Volendam vervolgens de centrale plek voor het gemeentehuis.

Er zijn voornemens om de historische kern van Volendam voor te dragen als beschermd stadsgezicht. Volendam bezit drie rijksmonumenten.

2.1 Kengetallen

1. Samenstelling gemeente Edam-Volendam (bron: Gemeente Edam-Volendam)

Samenstelling	Aantal
Aantal inwoners (1-1-2007)	28.492
Oppervlakte	2.479 ha

2. Aantal monumenten

Soort	Aantal
Rijksmonumenten volgens opgave gemeente	178
Rijksbeschermd stads- en dorpsgezichten	1
Provinciale monumenten	11
Gemeentelijke monumenten	0

3. Financiële gegevens op jaarbasis

Soort	Bedrag	Bedrag
Overzicht per jaar (budgetten 2007-2011):	Bijdrage Rijk, Brrm-bijdrage:	Programma begroting gemeente:
<ul style="list-style-type: none"> • 2007 • 2008 • 2009 • 2010 • 2011 	<ul style="list-style-type: none"> € 53.486 € 53.416 € 31.125 € 31.188 € 31.194 	<ul style="list-style-type: none"> € 155.764 € 99.925 € 98.363 € 97.422 € 92.522
Eigen middelen (op jaarbasis)	Meerjarenplanning	
<ul style="list-style-type: none"> • t.b.v. instandhouding gemeentelijke monumenten • t.b.v. instandhouding rijksmonumenten • overige middelen, bijv. t.b.v. Open Monumentendag, educatie (excl. fte) 	<ul style="list-style-type: none"> - € 4.000 € 1.100 	

2.2 Actoren

A. Gemeente

Soort	Aantal
Aantal fte's beleidsmatig	40 uur (per jaar)
Aantal fte's uitvoerend (begeleiding, vergunningen, handhaving)	20 uur (per jaar)
Overige	0

De monumentenzorg in de gemeente Edam-Volendam is ondergebracht bij de afdeling VROM, die valt onder de verantwoordelijkheid van de sector Grondgebied. Voor het ontwikkelen van beleid is volgens opgave van de gemeente 40 uur beschikbaar. Dit wordt ingevuld door een ambtenaar die daarnaast ook de rijksmonumenten beheert waarvan de gemeente eigenaar is. De bruggen met een rijksmonumentenstatus zijn niet bij deze ambtenaar ondergebracht, maar vallen onder de uitvoeringsdienst onderhoud bruggen. Voor het uitvoeren van de Monumentenwet zoals de vergunningen zou 20 uur op jaarbasis beschikbaar zijn. Dit wordt grotendeels uitgevoerd door een ambtenaar die daarnaast ook de bouwaanvragen behandelt en secretaris is van de gemeentelijke welstandsmonumentencommissie. Monumentenzorg is bestuurlijk ondergebracht bij de portefeuille 'Samenleving'.

Archeologie, weliswaar niet expliciet genoemd op de gemeentelijke website, maakt ook onderdeel uit van deze portefeuille. Overigens richt dit rapport zich op de gebouwde monumentenzorg; het laat de archeologie verder buiten beschouwing.

Een andere wethouder beheert de VROM-portefeuille. Daarmee valt monumentenzorg in de dagelijkse uitvoeringspraktijk onder de afdeling VROM, maar bestuurlijk is een andere wethouder eindverantwoordelijk.

B. Adviescommissie

De gemeentelijke welstands- en monumentencommissie bestaat uit ten hoogste zes personen en een ambtelijke secretaris tevens plantoelichter. De leden worden voorgedragen door de verenigingen Oud-Edam en Oud-Volendam, en op aanbeveling van Burgemeester en Wethouders van de gemeente. Voor de commissie is in 1994 een verordening opgesteld waarin onder andere de samenstelling, de adviestaak en de

openbaarheid is geregeld. In het reglement voor de commissie staat opgenomen dat er jaarlijks overleg tussen de bestuurder en de commissie plaats vindt. Een verslag van dit gesprek wordt als bijlage opgenomen in het jaarverslag. Dit openbare jaarverslag is gelijktijdig ook een verslag van de uitgebrachte adviezen, voorzien van foto's van objecten waarover geadviseerd is. Ieder jaar vraagt de commissie in haar verslagen aandacht vraagt voor een aantal opmerkelijke zaken die speelden rond een aanvraag.

C. Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten (RACM)

De RACM adviseert de gemeente over restauraties en wijzigingen van rijksmonumenten en ingrepen in het beschermde stads- of dorpsgezicht.

D. Verenigingen

De gemeente bezit twee verenigingen te weten de Vereniging Oud-Edam en de Vereniging Oud-Volendam. Beide verenigingen vertegenwoordigen een grote achterban. De Vereniging Oud-Volendam is zich aan het heroriënteren en staat aan het begin van een nieuwe fase. De Vereniging Oud-Edam verricht allerlei verschillende soorten activiteiten zoals het uitgeven van publicaties, houden van lezingen over onder andere historiserend bouwen en het meedenken over de herinrichting van de binnenstad. Zij heeft jaarlijks een gesprek met de portefeuillehouder monumentenzorg.

E. Eigenaren, architecten en aannemers

Eigenaren zijn als eerste verantwoordelijk voor de instandhouding van hun eigen rijksmonument. Zij onderhouden het object en maken plannen voor de restauraties, die meestal door architect en aannemer worden geconcretiseerd en uitgevoerd.

In het Waarderingskader Instandhouding Rijksmonumenten (bijlage II) zijn kwaliteitskenmerken en indicatoren aangegeven. Hieronder wordt per domein ingegaan op deze kwaliteitskenmerken en indicatoren in de gemeente Edam-Volendam. Op basis van het uitgevoerde onderzoek komt de inspectie tot de hieronder genoemde bevindingen (zie ook hoofdstuk 1 over de opzet van het onderzoek). Daar waar de inspectie het nodig vindt, worden aanbevelingen gedaan. Deze aanbevelingen komen voort uit de bevindingen en hebben als doel een accent te leggen op de meest in het oog springende zaken die mogelijk voor verbetering vatbaar zijn. Op basis van dit rapport vraagt de Erfgoedinspectie / Monumenten aan de gemeente - en daar waar nodig andere betrokkenen - om een reactie te geven op deze aanbevelingen.

3.1 Domein resultaten

Vraagstelling: Het bestand aan monumenten wordt zorgvuldig in stand gehouden

Dit domein gaat in op de vraag of de beschermde waarden sinds de aanwijzing, op aanvaardbaar niveau zijn behouden. Daarbij gaat het erom of het monument in goede staat verkeert en of er een visie op instandhouding is, die is gericht op de waarden van het monument. Van belang daarbij is of de subsidies en financiële regelingen de instandhouding en restauratie stimuleren. Anderzijds wordt bij dit domein gekeken of voor de restauratie en/of wijziging een deugdelijk plan is opgesteld en of dit op de juiste wijze is uitgevoerd.

Beschermde waarden

De waarden van de beschermde monumenten zijn sinds de aanwijzing op aanvaardbaar niveau behouden. Vanuit de monumentencommissie maar ook door de gemeente is er aandacht voor het behoud van de monumentale waarden wanneer er ingrepen plaats vinden. Men kijkt ter plekke, maakt foto's van de nieuwe situatie na een wijziging dan wel restauratie. In de welstandsnota staan voorwaarden waar een eigenaar rekening mee heeft te houden.

Toch blijkt uit de aanvragen van de afgelopen vijf jaar dat veel ingrepen die plaats vinden eerder het wooncomfort dienen dan het behoud van cultuurhistorische waarden en dat nogal wat achtergevels van rijksmonumenten zijn aangepast. Dit kan als gevolg hebben dat karakteristieke waarden verdwijnen.

Visie op instandhouding

In de gemeente Edam-Volendam voelen de eigenaren zich verantwoordelijk voor hun monumentale bezit. Zo zijn de werkzaamheden gericht op het instandhouden van het object. En hebben eigenaren nadat ze een wijziging c.q. restauratie hebben uitgevoerd,

weer voornemens om in de toekomst een ander onderdeel aan te pakken. Met liefde wordt gesproken door de eigenaren over het monumentale bezit, voor sommige eigenaren was het een reden om in een monument te willen wonen.

Bij de meeste eigenaren wordt er pragmatisch gehandeld als het gaat om meerjarig onderhoud, maar er is geen sprake van een planmatige aanpak. Voor het schilderwerk en het wind- en waterdicht houden van het monument heeft men wel gedachten, maar verder reikt die visie vaak niet. De gemeente zou eigenaren meer kunnen stimuleren om planmatiger om te gaan met het instandhouden van de waarden van het monument. Veel eigenaren blijken niet op de hoogte te zijn van een organisatie zoals de Monumentenwacht. Omdat een deugdelijk plan voor het instandhouden van het monument ontbreekt bij veel eigenaren, loopt men onnodig het risico om plotseling geconfronteerd te worden met achterstallig onderhoud. Door de eigenaren attent te maken op planmatiger om te gaan met het monument en bij restauraties van bouwhistorisch onderzoek, kan het bewustzijn worden vergroot.

Aanbeveling:

- Stimuleer eigenaren van monumenten een onderhoudsplan op te stellen voor het monument en maakt ze attent op organisaties die periodiek de bouwkundige staat controleren.

Restauratie en/of wijziging

De restauraties en wijzigingen hebben in de meeste gevallen geleid tot een verantwoord resultaat. De gemeente verwijst in de vergunning zorgvuldig naar de verstrekte adviezen om vervolgens gemotiveerd een eigenstandig besluit te nemen. Daarmee maakt zij inzichtelijk wat de overwegingen zijn, en verschaft zij belanghebbenden inzicht in de afwegingen die van belang zijn voor het monumentale object.

De gemeente zorgt voor informatie over de landelijke financiële regelingen. In de begroting van de gemeente staan rijksbijdragen (Brrm) gereserveerd tot in 2011 voor het instandhouden van monumenten. Daarnaast kunnen eigenaren van beeldbepalende panden gebruik maken van subsidie uit het door de gemeente beheerde Slikerfonds. De grote rijksmonumenten mogen ook een beroep doen op deze gelden. De monumentencommissie maakt, hoewel het niet haar taak is, sommige eigenaren attent op andere financiële mogelijkheden zoals het Cultuurfonds Noord-Holland.

Onduidelijkheid is er bij de gemeente over de in de programmabegroting van 2007 en 2008 opgenomen bedragen. Daar is jaarlijks ongeveer € 90.000 gereserveerd tot 2011 voor rijksmonumenten in bezit van de gemeente, maar het is niet duidelijk hoe deze bedragen besteed worden.

3.2 Domein effectiviteit

Vraagstelling: Het proces gebeurt zorgvuldig en doelmatig

In dit domein wordt ingegaan op het verloop van het proces bij onder andere vergunningverlening. In de eerste plaats is het van belang dat ten behoeve van de instandhouding van monumenten voldoende kennis aanwezig is bij de overheid en bij de initiatiefnemer en zijn architect en dat deze kennis adequaat wordt toegepast. Daarnaast wordt ingegaan op diverse vormen van cultuurhistorisch onderzoek ten behoeve van restauraties. De kwaliteit van de diverse adviezen, de vergunningen en de besluitvorming wordt getoetst en tenslotte is het handhavingsbeleid van belang.

Onderzoek

Bouwhistorisch onderzoek maakt zelden deel uit van de aanvraag om een vergunning. Ook de gemeente vraagt er niet expliciet om. Ze leunt in dit soort situaties sterk op de aanwezige kennis bij de monumentencommissie, waar tot voor kort een lid specialist was op het gebied van de lokale geschiedenis. Vanwege de grote betrokkenheid van dit lid werden de plannen vaak van de nodige historische kennis voorzien maar daarmee is het gemis aan specifieke bouwhistorische kennis binnen de gemeente niet gecompenseerd. Het is een voordeel dat deze kennis extern beschikbaar was, maar tegelijkertijd is deze manier van werken kwetsbaar.

Eigenaren raadplegen soms het Waterlands Archief wanneer het gaat om de cultuurhistorie. Soms valt uit het bestek op te maken hoe er met de historische waarden wordt omgegaan. De gemeente zou er goed aan doen om bij grotere ingrepen bouwhistorisch onderzoek te verlangen, zodat er meer inzicht komt in de historische waarden. Ook kan ze de eigenaren erop wijzen dat voor dit soort onderzoeken financiële regelingen bestaan.

In een situatie heeft de gemeente besloten een object na kleurenonderzoek niet in de oorspronkelijke kleurstelling te herstellen omdat ze meende dat er geen draagvlak voor was bij de lokale gemeenschap. Er is toen gekozen om een kleur toe te passen die wel te verantwoorden was en niet afweek van de omgeving. Het pleit voor de gemeente en de eigenaar van het object dat men dit zorgvuldig heeft overwogen, maar toch zou er meer aan draagvlakontwikkeling kunnen doen.

Aanbevelingen:

- Vraag bij belangrijke objecten of ingrijpende wijzigingen c.q. restauraties om een bouwhistorisch onderzoek.
- Wijs eigenaren erop dat voor een dergelijk onderzoek financiële regelingen bestaan.

Planvorming

In de planvorming streven alle betrokkenen naar een ontvankelijk plan. Doordat de gemeente met een zogenaamde principeaanvraag werkt, worden in deze fase actief de monumentencommissie en de Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten (RACM) ingezet om tot een goed plan te komen. Deze vorm van vooroverleg is effectief wanneer het doel is een plan positief te beïnvloeden. De omschrijving van de uitvoeringswerkzaamheden worden mondeling toegelicht door de architect of eigenaar, maar vaak niet schriftelijk vastgelegd. Ook in deze fase van de planvorming wordt een schriftelijke onderbouwing van de bouwhistorische aspecten gemist. De plannen ademen daarmee de sfeer uit van een doorsnee bouwplan waarin weinig vanuit de monumentale waarden wordt geredeneerd. Uit de bouwtekeningen is nog het meeste op te maken welke werkzaamheden gepland staan. Maar uit deze tekeningen valt niet op te maken hoe er met wezenlijke elementen als kleur- en materiaalgebruik wordt omgegaan. Dat neemt niet weg dat de inzet bij de gemeente en de adviesorganen is dat de eigenaar zoveel mogelijk uitgaat van behoud van de historische waarden.

Aanbevelingen:

- Zorg voor restauratieplannen die uitgaan van behoud en herstel van de historische waarden.
- Leg mondelinge toelichtingen schriftelijk vast als onderdeel van de aanvraag.
- Vraag om omschrijvingen van de werkzaamheden met onder andere aandacht voor materiaal en kleurgebruik.

Planbehandeling

De vergunningverlening wordt in de gemeente Edam-Volendam op een correcte wijze uitgevoerd. Vanwege de beperkte deskundigheid binnen het gemeentelijke apparaat worden in een vroegtijdig stadium de adviesorganen gevraagd te reageren op een principeaanvraag, voordat de aanvraag definitief in behandeling wordt genomen. Eigenaren ervaren deze fase soms als langdurend, ook omdat de status niet voldoende duidelijk is. In de beleving van de eigenaar duurt de fase van de principeaanvraag ook lang, omdat men niet bekend is met de termijnen. De gemeente zou hen meer inzicht kunnen geven in het exacte verloop van de procedure.

Ook kan het helpen om criteria te hanteren waaraan een ontvankelijk plan aan moet voldoen, voordat het in behandeling wordt genomen. Zo wordt er gewerkt met het standaard aanvraagformulier dat is opgesteld door de RACM. In dit formulier wordt gevraagd om een bijlage met werkomschrijvingen toe te voegen. Deze omschrijvingen van de werkzaamheden heeft de Erfgoedinspectie niet in de dossiers aangetroffen.

De gemeente ziet er op toe dat de aanvragen binnen de wettelijke termijnen worden afgehandeld. Zij doet dit secuur en ervaart het als storend dat de adviezen van de RACM, waarvan men afhankelijk is, regelmatig op de allerlaatste dag van de termijn binnenkomen.

Aanbevelingen:

- Geef inzicht in de ontvankelijkheidscriteria waaraan een aanvraag moet voldoen.
- Toets de aanvraag aan deze ontvankelijkheidscriteria.
- Geef voorlichting over de gehele procedure en de status van de principiaanvraag.

Advisering

Overeenkomsten adviesorganen

De advisering in de gemeente Edam-Volendam wordt uitgevoerd door de gemeentelijke welstands- en monumentencommissie en de RACM. Beide adviesorganen bezoeken zoveel mogelijk het monument waarover een aanvraag is binnengekomen, vaak begeleid door de ambtenaar die het plan in behandeling heeft. Dit is een zorgvuldige werkwijze waaruit blijkt dat men betrokken is en de aanvragen niet als een louter administratieve handeling ziet. Beide adviesorganen adviseren onafhankelijk en vanuit hun eigen deskundigheid. Overigens vragen de adviesorganen bij de bestudeerde objecten niet om bouwhistorisch dan wel bouwtechnisch onderzoek, terwijl men wel behoefte heeft aan meer wezenlijke informatie. Een andere overeenkomst tussen de beide adviesorganen is dat de adviezen deskundig zijn en bijdragen aan een juiste besluitvorming.

Aanbeveling:

- Indien bij een aanvraag een bouwhistorische en/of bouwtechnische onderbouwing wordt gemist, verzoek dan om een aanvullend onderzoek.

Specifiek

1. Monumentencommissie

De monumentencommissie is naar eigen zeggen feitelijk een welstandscommissie uitgebreid met een deskundig monumentenlid. Het lid beschikt over veel parate kennis en hanteert als werkwijze om vooraf een object te gaan bekijken. Toch is het een beperking dat deze specifieke monumentenkennis slechts bij één persoon belegd is. De commissie vindt dit zelf een te smalle basis. Het zou wenselijk zijn wanneer er meer kennis voorhanden zou zijn op het gebied van de monumentenzorg dan bij deze ene deskundige. Zeker wanneer in de nabije toekomst de adviesplicht van de RACM voor een groot deel van de aanvragen komt te vervallen. De adviestaak van de monumentencommissie wordt dan doorslaggevend. Van die commissie wordt verwacht dat deze voldoende deskundig is op het gebied van cultuurhistorie, bouw/architectuurhistorie, restauratie en landschap/stedenbouw. Uitbreiding van de monumentencommissie met minimaal nog een monumentenlid zou waardevol zijn.

Aanbeveling:

- Zorg voor voldoende deskundigheid in de monumentencommissie door er minimaal twee monumentenleden in op te nemen.

Hoewel uit de adviezen blijkt dat de monumentencommissie deskundig oordeelt, beschikt ze niet over criteria waarop een advies wordt beoordeeld. Voor de indieners van plannen is het daarom deels onduidelijk waarop de plannen worden bekeken. Voor welstand zijn deze geformuleerd in de welstandsnota, maar voor de monumenten zijn geen specifieke criteria opgesteld. De welstandscriteria kunnen conflicteren met het monumentenbelang, een reden temeer om toetsingscriteria te ontwikkelen voor de monumenten.

Aanbeveling:

- Stel beoordelingscriteria op die gelden voor de rijksmonumenten.

De monumentenadviezen worden vrijwel altijd voorzien van een heldere motivering van de overwegingen. In een geval uit de 'reality check' volstond de commissie met een akkoord zonder toelichting. Juist bij deze ingreep, waarin het onduidelijk was hoe er met het authentieke materiaal zou worden omgegaan, was dit wel belangrijk. In een andere situatie heeft de commissie wel tussentijds advies gegeven maar ontbreekt het definitieve advies. Omdat bij de meeste aanvragen bouwhistorisch onderzoek ontbreekt, kan de monumentencommissie maar tot bepaalde hoogte inschatten of een aanvraag voldoende uitgaat van de aanwezige cultuurhistorische waarden.

De Erfgoedinspectie is onder de indruk van het jaarverslag waarin de commissie verantwoording aflegt van haar adviestaak. De jaarverslagen zijn helder van opzet, bieden een goed overzicht van de adviezen en zijn verrijkt met fotomateriaal. Ook blijkt uit de verslagen van de gesprekken met de bestuurder dat de commissie kritisch opbouwend is. Het jaarverslag 2006 was tijdens het onderzoek, november 2007, nog niet af. Ongelukkigerwijs wordt het verslag het 'Jaarverslag welstandstoezicht' genoemd, terwijl het een resumé is van een jaar van welstands- en ook monumentenadviezen. De vlag dekt de lading in dit geval niet. Voor de helderheid is het te overwegen om alles wat betrekking heeft op de monumenten en het beschermde gezicht in een apart hoofdstuk op te nemen.

Aanbeveling:

- Behoud de hoge kwaliteit van de jaarverslagen van de monumentencommissie.

2. Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten (RACM)

Zoals gezegd gaan de RACM-consulenten zoveel mogelijk zelf van tevoren op bezoek bij een monument om te kunnen beoordelen of de voorgestelde restauratie verantwoord is.

Wanneer het gaat om specifieke vakkennis zoals bij bruggen of kerkgebouwen, werkt de RACM zorgvuldig door een eigen specialist in te schakelen. De adviezen zijn gebaseerd op

een deskundige beoordeling. Ze zijn degelijk opgebouwd met een verwijzing naar de redengevende omschrijving, overwegingen bij het plan, eindigend met een motivering beredeneerd vanuit de monumentale waarden. Daarmee doen de adviezen recht aan het monument en geven ze de gemeente voldoende informatie om een besluit te kunnen nemen.

Op onderdelen zouden de adviezen verbeterd kunnen worden wanneer het gaat om de consistentie van het advies. Zo wordt bij twee aanvragen uit de 'reality check', een positief advies afgegeven maar werd wel gesteld dat er rekening mee moet worden gehouden dat het pand zou worden afgevoerd van de rijksmonumentenlijst. Een vooraankondiging van afvoeren hoort niet thuis in een advies. Bovendien bleef in een situatie een belangrijk deel van de historische waarden toch behouden en werden bovendien tijdens de werkzaamheden onverwacht 17^e-eeuwse balkschilderingen aangetroffen.

In een ander advies constateert de RACM dat, vooruitlopend op de vergunning, de eigenaar de werkzaamheden al had uitgevoerd. Hier is sprake van een overtreding van de Monumentenwet. Behalve een terechtwijzing in het advies, heeft de RACM dit onderwerp niet geagendeerd in een overleg met de gemeente. Aangezien niet uit te sluiten is dat dit in de toekomst weer gebeurt, had men dit beter wel kunnen doen. De RACM werkt objectgericht en heeft het met de gemeente niet over de grotere lijnen en het belang van waarborgen van de monumentenzorg.

Aanbeveling:

- Agendeer een regulier overleg tussen de RACM en de gemeente zowel ambtelijk als bestuurlijk.

Besluit

De gemeente houdt voldoende rekening in haar besluiten met de ingebrachte adviezen. Ze weegt de verschillende adviezen af, houdt rekening met de bedenkingen om vervolgens tot een eigenstandig besluit te komen. Wanneer deze afwijkt van de adviezen wordt dat gemotiveerd toegelicht. In een besluit uit de 'reality check' is niet zorgvuldig gehandeld, omdat het besluit werd genomen op basis van een voorlopig advies zonder het definitieve af te wachten. Bij een ander besluit waren, vooruitlopend op de vergunning, de werkzaamheden al gestart en ook anders uitgevoerd dan oorspronkelijk het plan was. Het besluit maakt er geen melding van.

Voor vrijwel alle werkzaamheden aan monumenten is de gemeente van mening dat een monumentenvergunning nodig is. Daar waar het gaat om herstelwerkzaamheden overlegt de gemeente in voorkomende gevallen met de RACM om te weten of het vergunningsplichtig is.

Uitvoering

De werkzaamheden doen recht aan de waarden van het monument. Ze worden vrijwel altijd conform de vergunning uitgevoerd. De uitvoerders zijn op de hoogte van de vergunningsvoorschriften. Vaak komt dit omdat in de planbehandeling intensief overleg is gevoerd met de adviesorganen, de gemeente en de eigenaar.

De gemeente houdt tijdens de werkzaamheden weinig toezicht op het monument, waardoor men niet op de hoogte is van de voortgang. Ook stelt ze in haar besluit aan de wijze van begeleiding tijdens de werkzaamheden geen voorwaarden.

In de vergunningen wordt vrijwel nooit verzocht om revisietekeningen, ook niet wanneer de uitvoering afwijkt van het oorspronkelijke plan. Dit is wenselijk omdat er zo een overzicht is van de aanwezige situatie. De gemeente kan dan achteraf controleren of de werkzaamheden volgens de vergunning zijn verlopen. Het komt voor dat tijdens een wijziging of restauratie onverwacht onbekende monumentale waarden zichtbaar worden. Die kunnen dan in de revisietekening verwerkt worden. Dit is belangrijke informatie voor de gemeente en deze informatie zou ook doorgespeeld moeten worden aan de RACM voor de archiefvorming.

Aanbevelingen:

- Neem in het besluit op dat er goede begeleiding moet zijn tijdens de uitvoering van de werkzaamheden.
- Geef aan in het besluit dat onverwachte historische vondsten moeten worden gemeld aan de gemeente, zodat kan worden bepaald of (aanvullend) bouwhistorisch onderzoek nodig is.
- Verzoek in het besluit om revisietekeningen indien is afgeweken van het oorspronkelijke plan.
- Houd toezicht tijdens de uitvoering van werkzaamheden op het object.

Beheer en onderhoud

De instandhouding van de monumenten is voldoende gewaarborgd. De objecten worden op de juiste wijze beheerd. Veel van de inspanningen die verricht zijn tijdens de werkzaamheden zijn er op gericht om het monument in de oorspronkelijke functie te behouden.

De gemeente is eigenaar van een aantal monumenten en heeft hiervoor, met uitzondering van de bruggen, een abonnement op de Monumentenwacht. Op deze manier werkt zij planmatig aan het onderhouden van haar panden. Specifiek voor het onderhouden van de bruggen heeft de afdeling Beheer en Onderhoud recentelijk een vijfjarig onderhoudsplan opgesteld. Een aantal bruggen heeft de monumentenstatus. Het onderhoudsplan kent volgens de gemeente hiervoor geen specifiek protocol terwijl dit wel van belang is, alleen al omdat hiervoor de monumentenprocedure doorlopen moet worden. In het verleden zijn er werkzaamheden uitgevoerd aan een monumentale brug, terwijl de vergunningsprocedure

nog liep en er nog geen monumenten- en bouwvergunning was afgegeven. De gemeente was hier in overtreding.

Aanbeveling:

- Vul het vijfjarige onderhoudsplan voor de bruggen aan met een protocol voor de monumentale bruggen en draag zorg voor behoud van de monumentale waarden bij onderhoud en restauratie.

3.3 Domein waarborg

Vraagstelling: De zorg voor de monumenten is verzekerd

Bij dit domein gaat het erom of de monumentenzorg binnen de gemeente goed is ingebed. Heeft de gemeente voldoende kennis in huis of kan ze in ieder geval beoordelen wanneer ze advies moet inwinnen. Zijn er een monumentennota en monumentenverordening aanwezig en zijn de monumenten opgenomen in vigerende bestemmingsplannen. Daarnaast is het van belang dat de gemeente zorgt voor een goede informatieoverdracht en oog heeft voor de maatschappelijke meerwaarden van monumenten. Tenslotte wordt de schriftelijke verantwoording en daarmee de documentatie getoetst en wordt gekeken naar de aanwezigheid van kwaliteitszorg.

Kennis

Er is onvoldoende kennis aanwezig op het gebied van de monumentenzorg binnen het gemeentelijke apparaat. Zo beschikt men niet over ambtenaren die deskundig zijn op het gebied van architectuur- en bouwhistorie. De gemeente probeert dit deels te ondervangen door een beroep te doen op de monumentencommissie en de RACM. Naast het eerder beschreven voordeel dat de adviesorganen actief betrokken zijn, kleven aan deze werkwijze ook de nodige bezwaren. De adviesorganen zijn niet bedoeld om lacunes van de gemeente te ondervangen of taken over te nemen.

Volgens opgave zou er op jaarbasis slechts 40 uur beschikbaar zijn voor het maken van monumentenbeleid en 20 uur voor het uitvoeren van monumentenvergunningen. Veel van deze werkzaamheden vallen onder een andere noemer zoals het verstrekken van bouwvergunningen. De uitvoerende werkzaamheden voor monumentenzorg zijn belegd bij twee ambtenaren die daarvoor niet specifiek zijn opgeleid. Deze ambtenaren hebben wel behoefte aan (parttime) scholing op het gebied van monumentenzorg, maar dit wordt niet geëffectueerd. Gezien de veelzijdigheid en verwevenheid van de monumentenzorg met meerdere beleidsterreinen zoals handhaving, economie en communicatie, zou de kennis veel breder in de organisatie belegd moeten zijn. De huidige situatie is kwetsbaar.

Aanbevelingen:

- Ontwikkel personeel- en scholingsbeleid op het gebied van monumentenzorg.
- Zorg voor spreiding van cultuurhistorische kennis binnen het gemeentelijke apparaat.

Toezicht en handhaving

De gemeente houdt toezicht op de naleving van de Monumentenwet 1988. Zo wordt ieder object nadat de werkzaamheden zijn afgerond, bezocht door de handhavingsambtenaar, soms vergezeld door de ambtenaar die de vergunning heeft behandeld. Deze handhavingsambtenaar bezit praktijkkennis, maar is niet geschoold in de monumentenzorg. Bijzondere zaken worden tijdens deze bezoeken gefotografeerd. Het is niet inzichtelijk hoe vaak de gemeente vanuit het oogpunt van monumentenzorg handhavend is opgetreden. In het Bouwbeleidsplan, een beleids- en uitvoeringsnota met betrekking tot taken op het gebied van bouwen, wordt soms aandacht besteed aan de handhaving bij rijksmonumenten. De gemeente kent een hoge prioritering toe aan een overtreding in een cultuurhistorisch waardevol gebied. Een overtreding bij een rijksmonument weegt zwaarder dan bij andere categorieën gebouwen. Opmerkelijk is dat de gemeente een overtreding die zichtbaar is vanaf de openbare weg zwaarder laat wegen, dan een overtreding die niet zichtbaar is. Juist bij monumentale objecten tellen zowel de voor- als de achterkant, het interieur en het exterieur even zwaar. Het Bouwbeleidsplan is duidelijk geschreven vanuit de VROM-optiek. De handhaving voor de monumentenzorg blijft daardoor onderbelicht.

Aanbevelingen:

- Stel een handhavingsbeleid vast dat geldt voor monumenten.
- Maak het handhavingsbeleid op het gebied van de monumentenzorg inzichtelijk.

Informatieoverdracht

De gemeente heeft geen communicatiebeleid voor de monumentenzorg. Binnen de sector Grondgebied is er regelmatig bilateraal contact wanneer het gaat om vergunningen en financiële regelingen. Maar met andere afdelingen is er weinig contact.

Indirect ondersteunt de gemeente wel initiatieven als publicaties van boeken, de Open Monumentendag en de festiviteiten rond het 650 jarig bestaan van Edam. Maar dit heeft vooral een ad-hoc karakter.

In een overleg met de bestuurder in 2005 heeft de monumentencommissie het belang van goede voorlichting benadrukt. Het bleek dat veel bewoners van monumenten en in het beschermd gezicht niet weten wat de mogelijkheden zijn. Op de website staan een aantal links naar de overheidswebsite Postbus 51 wanneer het gaat om regelgeving. Hoewel de gemeente daar eigenaren mee op weg helpt, blijft het een beperkt aanbod.

Met de Vereniging Oud-Volendam vindt momenteel geen bestuurlijk overleg plaats, terwijl de vereniging dit wel zou waarderen.

Aanbevelingen:

- Ontwikkel communicatiebeleid voor de monumentenzorg en het beschermde gezicht.
- Zorg voor structureel bestuurlijk en ambtelijk overleg met de historische verenigingen en de adviesorganen.

Documentatie

De documentatie op het gebied van de monumentenzorg is op orde. In de dossiers zitten de relevante stukken. Er is sprake van een bouw- en een monumentendossier; iedere aanvraag wordt in een apart dossier bij gehouden. De foto's die de toezichtambtenaar maakt wanneer een restauratie c.q. wijziging is voltooid, zijn toegevoegd aan de dossiers. In een geval ontbrak het definitieve advies van de gemeentelijke monumentencommissie waardoor het onduidelijk is of dit wel is gegeven dan wel waarom dit niet in het panddossier is terecht gekomen.

De gemeente beschikt niet over een overzichtslijst of register van recent uitgevoerde ingrepen bij monumenten.

Beleid

Zorgwekkend is dat de gemeente geen beleidsvisie heeft voor de monumentenzorg. De gemeente erkent dit en beroept zich erop dat alles betreffende de vergunningen van monumenten goed gaat. Deze objectgerichte aanpak werkt maar tot bepaalde hoogte. Het is een gemis dat in een gemeente met zoveel rijksmonumenten en een historische waardevolle structuur, het beleid nog in een zodanig primair stadium verkeert. Het is onduidelijk voor de burgers wat de gemeente Edam-Volendam wil. De gemeente toont weinig ambitie op dit gebied. Diverse belanghebbenden hebben in gesprekken met de gemeente aangedrongen op het maken van beleid, maar dit heeft nog niet geleid tot beweging op dit onderwerp. Enige houvast biedt de Welstandsnota Edam-Volendam waarin wordt bepaald hoe met de historische kernen moet worden omgegaan. In de structuurvisie van Edam-Volendam komt het woord monumenten niet voor.

In de programmabegroting 2007 en 2008 geeft de gemeente aan een integraal welzijns- en cultuurbeleid te willen ontwikkelen. Op zich lijkt dit een logische keuze omdat monumentenzorg raakvlakken heeft met meerdere beleidsterreinen, wat pleit voor een integrale aanpak. Maar de gemeente kan niet aangeven wat dit beleidsvoornemen concreet betekent voor de monumentenzorg. Wel streeft ze een kwalitatief hoog niveau voor het behoud van het historische erfgoed na. In 2006 paste de gemeente haar reclamebeleid aan door nadrukkelijk het welstandaspect te benoemen en de historische binnenstad als zone met scherpe eisen aan te wijzen.

Momenteel wordt onderzocht of de historische kern van Volendam in aanmerking kan komen om aangewezen te worden als beschermd gezicht. De RACM heeft een vooronderzoek gestart en steeds meer partijen zien de waarde van dit gebied in. Het is goed dat de gemeente nu ook het belang van beschermen onderkent en zich hier positief voor inzet.

Aanbeveling:

- Kom in samenspraak met belanghebbenden tot een integraal beleidsplan voor de monumentenzorg.
- Zorg dat in dit beleidsplan ook aandacht is voor vergunningen, informatieoverdracht, toezicht en handhaving en maatschappelijke meerwaarde.

Kwaliteitszorg

De gemeente heeft geen kwaliteitszorgbeleid ontwikkeld voor de monumentenzorg. Het is moeilijk beleid te evalueren als het er niet is. Wel streeft men er naar om de vergunningen sneller binnen de gestelde termijnen te verstrekken. Maar dit lukt vaak niet doordat de RACM zijn adviestermijn maximaal benut.

De gemeente staat wel open voor kritiek, gaat gesprekken aan met diverse partijen, maar geconstateerde tekortkomingen leiden niet tot aanpassingen.

Maatschappelijke meerwaarde

Het cultuurhistorisch belang van monumenten wordt overgebracht aan scholieren en toeristen. Bepaalde schoolklassen bezoeken jaarlijks belangwekkende panden en krijgen zo meer te horen over de rijke historie van hun woonomgeving. Vanuit het onderwijs wordt er budget voor vrij gemaakt, alleen is dit bedrag niet apart terug te vinden in bijvoorbeeld de programmabegroting 2008. De gemeente beschikt niet over een duidelijk budget dat bestemd is voor het stimuleren van de maatschappelijke meerwaarden van monumenten. Activiteiten worden incidenteel ondersteund. De historische verenigingen ervaren dit als willekeurig. Toch verschijnen dankzij dit soort bijdragen waardevolle publicaties over de lokale geschiedenis.

De VVV's organiseren jaarlijks de Open Monumentendag in samenwerking met de historische verenigingen en de gemeente ondersteunt dit met een financiële bijdrage. Ook zijn er rondwandelingen beschikbaar langs historische belangrijke gebouwen in Edam en Volendam.

Naar aanleiding van bovengemelde bevindingen komt de inspectie over de stand van zaken van monumentenzorg in de gemeente Edam-Volendam tot conclusies die hieronder zijn samengevat.

De Erfgoedinspectie heeft de monumentenzorg binnen de gemeente Edam-Volendam getoetst op basis van het *Waarderingskader Instandhouding Rijksmonumenten* (zie bijlage II). De Erfgoedinspectie heeft geconstateerd dat de gemeente in de meeste gevallen voldoet aan de kwaliteitskenmerken van het domein Resultaten waarbij het erom gaat of het bestand aan monumenten zorgvuldig in stand wordt gehouden. Met dien verstande dat het niet uitgesloten is dat er ongemerkt waardevolle monumentale waarden verdwijnen. De gemeente voldoet ook aan de meeste kwaliteitskenmerken binnen de domeinen Effectiviteit. De processen verlopen in de regel zorgvuldig en doelmatig. Het kwaliteitskenmerk 'Onderzoek' scoort onvoldoende. Op drie onderdelen van het domein Waarborg voldoet de gemeente niet. Daarmee is de zorg voor monumenten niet in voldoende mate verzekerd. Het betreft de kwaliteitskenmerken 'kennis', 'Informatieoverdracht' en 'Beleid'.

Hieronder wordt kort toegelicht welke zaken in de gemeente Edam-Volendam goed zijn geregeld en wat nog voor verbetering vatbaar is.

Er is vanuit de gemeente en de adviesorganen aandacht voor het behoud van de monumentale waarden. Doordat er vrijwel geen bouwhistorisch onderzoek plaats vindt, bestaat het risico dat in de gemeente Edam-Volendam ongemerkt waardevolle monumentale waarden verdwijnen. Ook ontvangt de gemeente vrijwel nooit revisietekeningen, terwijl dit een goed middel is om achteraf te zien hoe de werkzaamheden zijn uitgevoerd en of er onbekende monumentale waarden tevoorschijn zijn gekomen. De eigenaren onderhouden hun objecten met de nodige aandacht.

Het proces voor het afgeven van vergunningen verloopt in de gemeente Edam-Volendam zorgvuldig en doelmatig. In de planvorming stimuleert de gemeente de eigenaar zoveel mogelijk uit te gaan van behoud van de historische waarden. De plannen worden binnen de wettelijke termijnen afgehandeld. De besluiten van de gemeente typeren zich door een goede transparante afweging. Wanneer de gemeente afwijkt van een advies, wordt dit op een inzichtelijke wijze gemotiveerd.

Toezicht op de uitvoering vanuit het oogpunt van monumentenzorg laat echter te wensen over. De gemeente stelt geen voorwaarden aan de begeleiding van de werkzaamheden en voert geen toezicht op de uitvoering.

Het zou goed zijn om de monumentendeskundigheid beter te verankeren in zowel het gemeentelijke apparaat als bij de gemeentelijke monumentencommissie. De commissie

zou, anticiperend op nieuwe wetgeving, minimaal uit twee monumentendeskundigen moeten bestaan. De jaarverslagen van de welstands- en monumentencommissie zijn van een hoog niveau.

Binnen de gemeente zelf zou de monumentendeskundigheid bij meerdere functionarissen belegd kunnen worden, omdat het raakvlakken heeft met verschillende beleidsterreinen als handhaving, educatie en voorlichting. De ambtenaren volgen geen (bij)scholing in de monumentenzorg, terwijl dit wel wenselijk zou zijn. Vanwege de beperkte capaciteit en een laag ambitieniveau heeft de gemeente tot nu toe geen beleidsvisie voor de monumentenzorg ontwikkeld. Het is opmerkelijk dat een gemeente met zoveel rijksmonumenten, in een historische zo waardevolle omgeving, zo weinig doet om de monumentenzorg te waarborgen. In de uitvoering is die betrokkenheid er juist wel, maar het komt niet professioneel over indien de gemeente geen beleid heeft en zich daarom niet kan verantwoorden. Het erfgoed van Edam en Volendam is een van de belangrijkste economische pijlers van haar bestaan; het bepaalt de identiteit van de twee kernen. De gemeente onderkent dat ze beleidsmatig tekort schiet en heeft de intentie de monumentenzorg beter te willen gaan waarborgen.

Overzicht van de meest belangrijke aanbevelingen

Onderzoek

Vraag bij belangrijke restauraties/wijzigingen om een bouwhistorisch onderzoek. Bepaal in welke gevallen dit nodig is en hoe diepgaand dat moet zijn.

Planvorming

Toets elke aanvraag zorgvuldig op de ontvankelijkheidscriteria, met name op de beschrijving van de werkzaamheden. Geef voorlichting over de gehele procedure en over de status van de principeaanvraag.

Uitvoering

Neem in het vergunningsbesluit voorwaarden op voor begeleiding tijdens de werkzaamheden. Houd toezicht op de uitvoering van de specifieke werkzaamheden bij monumenten. Verzoek om revisietekeningen in die situaties waarin de definitieve uitvoering is gewijzigd ten opzichte van de vergunningsaanvraag. Leg tevoorschijn gekomen monumentale waarden vast.

Kennis

Ontwikkel personeel- en scholingsbeleid op het gebied van monumentenzorg. Zorg voor spreiding en borging van kennis van de monumentenzorg onder de ambtenaren en de leden van de monumentencommissie.

Informatieoverdracht

Maak communicatiebeleid voor de monumentenzorg in de gehele gemeente.
Stel een regulier bestuurlijk en ambtelijk overleg in met belangrijke partners als de historische verenigingen en de adviesorganen.

Beleid

Kom in samenspraak met belanghebbenden en gemeentelijke afdelingen tot een integraal beleidsplan voor de monumentenzorg en het beschermd stadsgezicht.

Bijlage 1: Geraadpleegde documenten

Beleidsstukken van de gemeente Edam-Volendam

- Monumentenverordening en reglement van orde (bijlage 9), 27 maart 2003
- Welstandsnota Edam-Volendam, mei 2004
- Structuurvisie Edam-Volendam, 22 juni 2000
- Coalitieakkoord 2006-2010, 16 mei 2006
- Coalitieakkoord gemeenteraad 2006, 26 mei 2006
- Bouwbeleidsplan 2007, bekend gemaakt 7 maart 2007
- Beheersbegroting 2007 + Programmabegroting 2008
- Jaarverslagen Welstandtoezicht van de Gemeentelijke Welstands- en Monumentencommissie Edam-Volendam 2003, 2004 en 2005

Overige informatie

- Inspectie VROM regelgeving gemeente Edam-Volendam, 7 november 2005
- Website gemeente Edam-Volendam www.edam-volendam.nl
- Website Vereniging Oud-Edam www.oud-edam.nl
- Website VVV Edam www.vvv-edam.nl
- Website VVV Volendam www.vvv-volendam.nl
- Brief van gemeentelijke welstands- en monumentencommissie aan de Raad betreft discussienota beschermd dorpsgezicht Volendam, 11 april 2007
- Brief Vereniging Oud-Edam aan het college van B&W betreft herontwikkeling Korsnäs-terrein, 16 november 2007 + studie Korsnäs, 3 juli 2007
- Klimaatmetingen Grote Kerk Edam (ops. 7370) van KPN (zonder datum)
- Advies van de RACM aan het college van B&W, over trambrug Schepenmakersdijk/Westervesting in Edam, nummer RW 2006 1336 (geen datum)
- De gemeentegids Edam-Volendam, editie 2007-2008

Documenten

Dossiers van de gemeente met daarin opgenomen onder andere bouw- en monumentenvergunning, adviezen van de gemeentelijke welstands- en monumentencommissie Edam-Volendam en de RACM:

- Baanbrug, Baanstraat-Hoogstraat in Edam
- Poortgebouw, Jan Nieuwenhuyzenplein 12 in Edam
- Nicolaaskerk, Grote Kerkstraat 41 in Edam
- Brouwersgracht 8 in Edam
- Spui 3 in Edam
- Voorhaven 107 in Edam

Bijlage 2: Waarderingskader

Inleiding

Ten behoeve van de inspecties op het gebied van instandhouding van monumenten, heeft de Erfgoedinspectie een waarderingskader ontwikkeld. Dit is gebeurd in samenspraak met betrokkenen in het monumentenveld in een daartoe ingestelde klankbordgroep.

Dit waarderingskader geeft de contouren aan waarbinnen een inspectie plaatsvindt. In de waarderingskaders heeft de Erfgoedinspectie kwaliteitskenmerken opgenomen die aangeven waaraan een goede monumentenzorg moet voldoen.

Er zijn overigens verschillende soorten inspecties denkbaar naast de inspectie op de instandhouding van monumenten. Zo kan een inspectie betrekking hebben op de omgang met beschermde stads- en dorpsgezichten. Daarnaast kunnen thematische inspecties worden ingericht, met als doel een specifiek onderwerp te onderzoeken. Ook is een inspectie naar de bescherming en aanwijzing van monumenten of beschermde gezichten een voor de hand liggend onderzoek.

Toelichting op het Waarderingskader instandhouding rijksmonumenten

Deze toelichting richt zich op de gemeentelijke inspectie, voor wat betreft het onderdeel 'instandhouding'.

Een dergelijke inspectie vindt in de regel in één gemeente plaats en bestaat uit drie onderdelen: een analyse van vooraf te bestuderen documenten, een inspectiebezoek waar gesprekken met verschillende actoren plaatsvinden en het bezoeken van enkele recent gerestaureerde monumenten ter plaatse. Een inspectie wordt afgerond met het vervaardigen van een rapportage, die zal worden gepubliceerd op de website van de Erfgoedinspectie.

1. Wettelijke basis

Het vertrekpunt voor de uitoefening van het toezicht wordt gevormd door de toepasselijke wet- regelgeving. Hiertoe worden in ieder geval gerekend de Algemene Wet Bestuursrecht en de Monumentenwet 1988 en verwante regelgeving. De wettelijke bepalingen zijn door de Erfgoedinspectie vertaald naar een waarderingskader, dat door haar als beoordelingsmaatstaf wordt gehanteerd. De sector Monumenten van de Erfgoedinspectie ziet toe op de naleving van de wettelijke bepalingen voor zover ze van toepassing zijn op beschermde rijksmonumenten en stads- en dorpsgezichten.

NB. Archeologische monumenten vallen buiten de inspectie van de sector Monumenten; het toezicht hierop ressorteert onder de sector Archeologie van de Erfgoedinspectie.

De Monumentenwet 1988 geeft de wettelijke uitgangspunten aan voor de Erfgoedinspectie. Zo wordt bijvoorbeeld bepaald hoe een procedure tot vergunningverlening moet verlopen en hoe moet worden geadviseerd over plannen.

De wet gaat uit van decentralisatie van een aantal taken en bevoegdheden naar de gemeentelijke overheid. Mede om die reden biedt de wet mogelijkheden om eigen beleid nader vorm te geven. Deze beleidsvrijheid is aanleiding voor de Erfgoedinspectie om ook andere aspecten van de monumentenzorg te onderzoeken, die van directe of indirecte invloed kunnen zijn op de kwaliteit van de (zorg voor de) rijksmonumenten. Te denken valt aan hoe de monumentenzorg verankerd is in een bredere beleidsopvatting, hoe actief een gemeentebestuur de begeleiding van restauraties ter hand neemt, of hoe cultuurhistorisch onderzoek is verricht t.b.v. de opstelling van restauratieplannen.

2. Actoren en verificatoren in de inspectie

Hoewel de gemeente als gevolg van de decentralisatie een aantal taken en bevoegdheden bezit om het monumentenbeleid vorm te geven, betekent dit niet dat het gemeentebestuur de enige geïnspecteerde is in de aanpak van de Erfgoedinspectie.

De Erfgoedinspectie heeft in het waarderingskader bij elk kwaliteitskenmerk actoren en verificatoren benoemd. Actoren zijn de partijen die in eerste instantie verantwoordelijk zijn voor de uitvoering of realisatie van een bepaalde taak. Verificatoren zijn de betrokken partijen bij wie kan worden gecheckt of een actor deze taak naar behoren uitvoert.

De gemeente is wel de belangrijkste actor in de te inspecteren onderdelen, maar daarnaast spelen ook andere betrokkenen een rol. Zo vinden ook gesprekken plaats met de lokale monumentencommissie, met de rayonconsulent van de Rijksdienst voor de Monumentenzorg, en met historische verenigingen.

De gemeente wordt dus niet geïnspecteerd als bestuurlijke eenheid, maar als entiteit ofwel als gebied waarbinnen verschillende betrokkenen actief zijn (en dus 'actor' zijn).

Wat hierbij ook belangrijk is om aan te tekenen, is de duidelijke scheiding tussen 'eerstelijns' en 'tweedelijns' toezicht. Waar de sector Monumenten van de Erfgoedinspectie voornamelijk toezicht houdt vanuit de tweede lijn (toezien op de naleving van de wet door anderen), zijn in het bijzonder gemeenten verantwoordelijk voor de eerste lijn. Daarmee wordt de zorg voor juiste planbehandeling, advisering, besluitvorming en begeleiding van de uitvoering bedoeld. De Erfgoedinspectie zal deze taken niet overnemen of overdoen. Dit houdt bijvoorbeeld in dat de gemeente actor is in de begeleiding van de uitvoering en daarop ook zelf moet toezien en handhaven.

3. Indeling van het waarderingskader

Het kader is ingedeeld in drie zogenoemde domeinen. De drie domeinen zijn gericht op 'resultaten', 'effectiviteit' en 'waarborg'.

Het domein 'resultaten' gaat in op de vraag of het bestand aan rijksmonumenten zorgvuldig in stand wordt gehouden. Er wordt bijvoorbeeld beoordeeld of de waarden van de monumenten sinds de aanwijzing op aanvaardbaar niveau zijn behouden en of restauraties hebben geleid tot een verantwoord resultaat.

In het domein 'effectiviteit' wordt bekeken of het proces van instandhouding zorgvuldig en doelmatig verloopt. Daarbij is onder meer aan de orde of er cultuurhistorisch onderzoek is verricht t.b.v. een verantwoord restauratieplan, of de werkwijze bij het verlenen van vergunningen correct verloopt, inclusief advisering, en of de werkzaamheden recht doen aan de waarden van het monument.

Het domein 'waarborg' gaat in op de vraag of de zorg voor de monumenten is verzekerd, bijvoorbeeld door voldoende kennis, door de aanwezigheid van een beleidsplan, of door een juiste informatieoverdracht. Ook maatschappelijke meerwaarden van de monumentenzorg horen bij de borging van kwaliteit en de verankering in beleidsvoornemens.

Alle 17 kwaliteitskenmerken die in deze drie domeinen zijn gegroepeerd, worden ondersteund door een of meer indicatoren.

Aan de hand van deze indicatoren worden documenten beoordeeld, worden vragen gesteld in de inspectiebezoeken en worden de te bezoeken restauratieprojecten onder ogen genomen als een soort 'reality check'.

De kwaliteitskenmerken en bijbehorende indicatoren moeten niet worden gezien als de vragenlijst die in de praktijk van de inspectie letterlijk worden toegepast.

Het is wel een kapstok voor de inspecteur, om alle gegevens die hij bij zijn onderzoeken verkrijgt te kunnen indelen en groeperen.

4. Normering

Om te kunnen beoordelen of aan een kwaliteitskenmerk wordt voldaan, worden een of meer indicatoren benoemd als 'normindicator'. Dat wil zeggen dat een kwaliteitskenmerk alleen positief kan worden beoordeeld wanneer ten minste de bevindingen over daarbij behorende normindicator positief zijn.

Dit systeem vergemakkelijkt de beoordeling per te onderzoeken situatie, en geeft daarnaast de mogelijkheid om gegevens van verschillende onderzoeken met elkaar te kunnen vergelijken.

In de rapportages van de inspectie worden de indicatoren verwoord in tekstgedeelten die, al naar gelang de lokale situatie, genuanceerd worden. Een

normindicator is een hulpmiddel voor de inspecteur om te komen tot vergelijkbare oordelen, die objectiveerbaar zijn.

NB. In dit waarderingskader zijn de normindicatoren niet vermeld omdat de Erfgoedinspectie deze nog zal uittesten in de inspecties die in 2007 en de eerste helft van 2008 worden uitgevoerd.

5. Toelichting op de drie domeinen

Monumenten zijn ooit aangewezen op grond van hun cultuurhistorische waardebeoordeling. In de Memorie van Toelichting op de Monumentenwet 1988 wordt het begrip 'cultuurhistorische waarde' omschreven als: 'de aan een bouwwerk of gebied toegekende waarde, gekenmerkt door het beeld dat is ontstaan en door het gebruik dat de mens in de loop van de geschiedenis van dat bouwwerk of dat gebied heeft gemaakt'.

Het begrip cultuurhistorische waarde' komt herhaaldelijk terug in het waarderingskader omdat de inspectie dit ziet als een van de belangrijkste achtergronden van het wezen van een monument. De inspectie richt zich vanzelfsprekend op de formele vraag of de wet wordt nageleefd door de betrokken partijen. Daarbij kan en moet de inspectie steeds uitgaan van de intrinsieke waarden van het monument zelf. Elke actie die wordt ondernomen moet gericht zijn op de instandhouding van die waarden, en moet in dat kader worden beoordeeld.

Om die reden gaat het bij het domein 'resultaten' om het behoud van de beschermde waarden, om de manier waarop een eigenaar omgaat met die waarden en om de realisatie van werkzaamheden die leiden tot een verantwoord resultaat.

De inspectie wil daarmee niet voorschrijven hoe dat moet gebeuren, maar wel wil zij toezicht kunnen houden op de uiteindelijke resultaten die door anderen worden behaald. De strekking van de Monumentenwet 1988 nodigt daartoe uit, omdat impliciet de juiste interpretatie van het vergunningstelsel hiermee aan de orde is. In het domein 'effectiviteit' zijn de meeste kwaliteitskenmerken herleidbaar tot specifieke artikelen in de wet. Toch worden ook daar kwaliteitskenmerken onderzocht die in ondersteunende zin bijdragen aan het beoogde wettelijke doel. Zo is deugdelijk onderzoek op cultuurhistorisch gebied een belangrijke voorwaarde voor het vervaardigen van een aanvaardbaar restauratieplan dat beoogt zoveel mogelijk van de beschermde waarden intact te laten. Onderdelen als 'werkwijze bij planbehandeling' en 'advisering door een monumentencommissie' zijn direct te koppelen aan specifieke wetsartikelen 11 tot en met 17.

Ook de uitvoering van de werkzaamheden moeten recht doen aan de waarden van het monument zelf. Uitvoering conform de verleende vergunning is een eerste vereiste, maar deskundige begeleiding en uitvoering zijn ook van groot belang.

Deze laatste indicatoren zijn niet wettelijk vastgelegd, maar kunnen niet los gezien worden van de bedoeling van de wet.

Tenslotte is het domein 'waarborg' het minst gelieerd aan specifieke wetsartikelen. Toch mag bijvoorbeeld een kwaliteitskenmerk over aanwezige kennis gelezen worden als een impliciete beantwoording van de strekking van de wet, namelijk om te komen tot een zorgvuldige planbehandeling en besluitvorming. Daartoe draagt ook het hebben van een beleid over monumentenzorg bij, evenals het uitvoeren van handhaving in de eerste lijn en informatieoverdracht aan eigenaren en betrokkenen. Zijdelings wordt gezien of een gemeente de documentatie voor alle betrokkenen op orde heeft en of kwaliteitszorg een onderdeel is van de manier waarop zij haar beleid tegen het licht houdt. De Erfgoedinspectie heeft niet de intentie dergelijke kwaliteitskenmerken uitputtend te toetsen, omdat daarvoor andere toezichtmogelijkheden gelden (bijvoorbeeld een accountantsdienst of een gemeentelijke Rekenkamer). Wel draagt een beeld van dergelijke aspecten bij aan een algemene beeldvorming van de kwaliteit van de monumentenzorg ter plaatse.

Samenvattend kan gesteld worden dat de lijst van kwaliteitskenmerken en daarbij behorende indicatoren een compleet overzicht vormt van wat zich in de monumentenzorg op het gebied van instandhouding allemaal afspeelt. Het waarderingskader kan daardoor wellicht overkomen als een ideale situatie, waaraan misschien maar weinigen kunnen voldoen, of als een utopisch beeld van hoe de monumentenzorg idealiter geregeld zou moeten zijn.

Het waarderingskader moet echter gezien worden als een instrument dat dient als uitgangspunt voor de inspecties, waarbij een beeld kan worden gevormd van de staat van de rijksmonumentenzorg in een bepaalde gemeente.

Door het toetsen van de monumentenzorg op de aspecten uit het kader wordt getracht een kwaliteitsverbetering van de instandhouding in de gemeente te bereiken.

Een tweede doel is het analyseren van meer algemene problemen in de monumentenzorg, die kunnen worden geconstateerd na het uitvoeren van meerdere gemeentelijke inspecties. Op de geconstateerde algemene problemen kan de inspectie vervolgens thematische onderzoeken inrichten.

Waarderingskader Instandhouding Rijksmonumenten (16 juni 2006)

DOMEIN: RESULTATEN

Deelvraag: Het bestand aan monumenten wordt zorgvuldig in stand gehouden

BESCHERMDE WAARDEN

- R 1 De waarden van het beschermde monument zijn, sinds de aanwijzing, op aanvaardbaar niveau behouden
  - R 1.1 De redengevende omschrijving is nog van toepassing
  - R 1.2 De schoonheid, de betekenis voor de wetenschap en/of de cultuurhistorische waarden zijn voldoende behouden

VISIE OP INSTANDHOUDING

- R 2 De eigenaar heeft een visie op instandhouding gericht op de waarden van het monument
  - R 2.1 De eigenaar voelt zich verantwoordelijk voor de instandhouding van zijn monument
  - R 2.2 De eigenaar geeft uitvoering aan zijn visie op de instandhouding van het monument
  - R 2.3 De eigenaar heeft een deugdelijk plan voor de instandhouding van het monument

RESTAURATIE EN/OF WIJZIGING

- R 3 De restauratie en/of wijziging heeft geleid tot een verantwoord resultaat
  - R 3.1 Het ingediende plan vormt voldoende basis voor een deugdelijke restauratie
  - R 3.2 De verleende vergunning regelt adequaat de op instandhouding gerichte werkzaamheden
  - R 3.3 De overheid heeft de werkzaamheden op de juiste wijze begeleid
  - R 3.4 De restauratie en/of wijziging is op de juiste wijze uitgevoerd
  - R 3.5 De uitvoering van de werkzaamheden is een bijdrage aan een juist beheer van het monument
  - R 3.6 Van de restauratie en/of wijziging van het monument is een schriftelijke verantwoording gemaakt
  - R 3.7 De subsidies en financiële regelingen hebben de instandhouding van het monument gestimuleerd

DOMEIN: EFFECTIVITEIT

Deelvraag: Het proces gebeurt zorgvuldig en doelmatig

ONDERZOEK

- E 1 Er is deugdelijk onderzoek verricht op cultuurhistorisch en/of bouwtechnisch gebied
  - E 1.1 Het onderzoek is voorafgaand aan de planvorming uitgevoerd
  - E 1.2 Gedurende de werkzaamheden wordt nader onderzoek verricht
  - E 1.3 Het onderzoek is deskundig en van voldoende diepgang
  - E 1.4 De resultaten van het betreffende onderzoek zijn verwerkt in het plan
  - E 1.5 De resultaten zijn vastgelegd en gedocumenteerd

PLANVORMING

- E 2 Er is een deugdelijk plan opgesteld
  - E 2.1 De initiatiefnemer heeft een ontvankelijk plan ingediend
  - E 2.2 Bij plannen van ingrijpende aard en bij plannen waar dat gewenst wordt, is vooroverleg gevoerd tussen de initiatiefnemer en de overheid
  - E 2.3 Het restauratieplan gaat uit van behoud en herstel van de aanwezige waarden uit het oogpunt van monumentenzorg
  - E 2.4 De werkzaamheden zijn goed aangegeven en de noodzaak is goed beargumenteerd

PLANBEHANDELING

- E 3 De werkwijze bij het verlenen van vergunningen is correct
  - E 3.1 De overheid zorgt voor voldoende deskundigheid
  - E 3.2 De procedure wordt op zorgvuldige wijze gevolgd
  - E 3.3 De wettelijke termijnen worden gehanteerd

ADVISERING

- E 4 De adviezen doen recht aan de waarden van het monument
  - E 4.1 De adviezen zijn deskundig
  - E 4.2 De adviezen zijn transparant en dragen bij aan een juiste besluitvorming
  - E 4.3 Het adviesorgaan is voldoende deskundig
  - E 4.4 Het adviesorgaan werkt professioneel

BESLUIT

- E 5 Het besluit doet recht aan de waarden van het monument
  - E 5.1 Er is rekening gehouden met de adviezen op het gebied van de monumentenzorg
  - E 5.2 Het besluit is op basis van een duidelijke gemotiveerde afweging gemaakt
  - E 5.3 Indien voor een bepaalde restauratie geen vergunning nodig is, heeft de overheid op goede gronden tot deze beoordeling kunnen komen

UITVOERING

- E 6 De werkzaamheden doen recht aan de waarden van het monument
  - E 6.1 De werkzaamheden worden uitgevoerd conform de vergunning
  - E 6.2 De werkzaamheden worden deskundig begeleid
  - E 6.3 De werkzaamheden worden deskundig uitgevoerd

BEHEER EN ONDERHOUD

- E 7 De instandhouding van het monument is voldoende gewaarborgd
  - E 7.1 Het object wordt op de juiste wijze beheerd
  - E 7.2 Het object wordt goed onderhouden
  - E 7.3 Het object wordt op de juiste wijze gebruikt

DOMEIN: WAARBORG

Deelvraag: de zorg voor de monumenten is verzekerd

KENNIS

- W 1 Er is voldoende actuele kennis beschikbaar op het gebied van de monumentenzorg, ten behoeve van de ontwikkeling van cultuurhistorisch beleid en ten behoeve van de behandeling van bouwplannen
  - W 1.1 Er is voldoende cultuurhistorische kennis
  - W 1.2 Er is voldoende restauratietechnische kennis
  - W 1.3 Er is voldoende kennis op het gebied van de subsidie- en overige financiële regelingen
  - W 1.4 Er is voldoende kennis van de betreffende wet- en regelgeving
  - W 1.5 De benodigde kennis wordt adequaat ingezet ten behoeve van alle werkzaamheden

TOEZICHT EN HANDHAVING

- W 2 De gemeente heeft een handhavingsbeleid
  - W 2.1 De gemeente houdt toezicht op de naleving van de Monumentenwet 1988
  - W 2.2 De gemeente maakt haar handhavingsbeleid inzichtelijk

INFORMATIEOVERDRACHT

- W3 De overheid zorgt voor informatieoverdracht op het gebied van de monumentenzorg
  - W 3.1 Er is beleid op het gebied van communicatie
  - W 3.2 De continuïteit van de informatieoverdracht wordt gewaarborgd
  - W 3.3 De betrokkenen worden op de juiste wijze geïnformeerd

DOCUMENTATIE

- W 4 De documentatie op het gebied van de monumentenzorg is op orde
  - W 4.1 In het dossier zitten de relevante stukken
  - W 4.2 De gemeente houdt wijzigingen in het vergunningenregister bij
  - W 4.3 De documentatie is raadpleegbaar bij de overheid

BELEID

- W 5 De overheden hebben een beleidsvisie voor de monumentenzorg
  - W 5.1 Er is een monumentenverordening
  - W 5.2 Er is een actueel beleidsplan voor de monumentenzorg
  - W 5.3 Het welstandsbeleid houdt rekening met de aanwezige cultuurhistorische waarden
  - W 5.4 Het ruimtelijk en stedelijk beleid wordt door de aanwezige monumenten (en historische structuren) geïnspireerd

KWALITEITSZORG

- W 6 Er is sprake van kwaliteitszorg voor de monumentenzorg
  - W 6.1 Het beleid en de processen worden geëvalueerd
  - W 6.2 Er wordt gericht gewerkt aan het verbeteren van de kwaliteit

MAATSCHAPPELIJKE MEERWAARDE

- W 7 De maatschappelijke meerwaarden van de monumentenzorg zijn onderkend
  - W 7.1 Er is rekening gehouden met de educatieve waarde
  - W 7.2 Er is rekening gehouden met de toeristische waarde van monumenten en historische structuren
  - W 7.3 De economische waarde van de monumenten wordt op de juiste wijze afgewogen

Bijlage 3: Afkortingen

APA	Algemene verklaring van Positief Advies van de RACM
Brrm	Besluit rijkssubsidiëring restauratie monumenten 1997
BSDG	Beschermde stads- en dorpsgezichten
BWT	Bouw- en Woningtoezicht
DCE	Directie Cultureel Erfgoed van het Ministerie van OCW
FGM	Federatie Grote Monumentengemeenten
fte	fulltime equivalent
ha	hectare
NCM	Stichting Nationaal Contact Monumenten (nu Erfgoed Nederland)
OCW	Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
RACM	Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten (voorheen RDMZ)
RDMZ	Rijksdienst voor de Monumentenzorg (voorganger van de RACM)
VNG	Vereniging Nederlandse Gemeenten
VROM	(Ministerie van) Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer
VW	Vereniging voor vreemdelingenverkeer en toerisme

Colofon

Uitgave

Erfgoedinspectie / Monumenten
Hoftoren, Rijnstraat 50
Postbus 16478 (IPC 3500)
2500 BL Den Haag

Algemeen telefoonnummer	+31 (0)70 – 412 4012
Fax	+31 (0)70 – 412 4014
E-mail	info@erfgoedinspectie.nl
Website	www.erfgoedinspectie.nl

Den Haag, februari 2008

Over de Erfgoedinspectie / Monumenten

De sector Monumenten houdt toezicht op de naleving van de Monumentenwet 1988 op het terrein van de gebouwde monumentenzorg.

Daartoe inspecteert de sector alle gemeenten die vergunningen geven voor monumenten en ruimtelijk beleid voeren voor beschermde stads- en dorpsgezichten. Ook zien we toe op de instandhouding van de rijksmonumenten zelf.

We inspecteren verder op rijksniveau de aanwijzing van monumenten en beschermde stads- en dorpsgezichten. Bovendien is er toezicht op particuliere betrokkenen: eigenaren, stichtingen en belangenkoepels. Daarbij kijken we naar het beheer en gebruik van de monumenten.